

PACTE INDUSTRIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

Una aliança estratègica per la competitivitat,
la sostenibilitat i la cohesió social

Text íntegre del Pacte Industrial subscrit el 21 de gener de 1997 al Recinte
Firal Montjuïc-2 de l'Hospitalet de Llobregat

PACTE INDUSTRIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA.
Una aliança estratègica per la competitivitat, la sostenibilitat i la cohesió social.

A) Introducció.

El Segon Pla Estratègic Barcelona 2000 defineix la Mesura IV 6.1.2. segons segueix:

"Propiciar acords o pactes industrials (Administració-sindicats-patronals) pel manteniment de l'ocupació i de les rendes. D'una manera especial, aprofundir en la viabilitat d'un pacte industrial metropolità".

Es tractaria, en definitiva, de consolidar, reforçar o fer emergir les potencialitats d'una regió metropolitana -articulada en funció d'una potent xarxa de ciutats entorn de la de Barcelona- que per les seves magnituds representa la cinquena concentració industrial en importància de la Unió Europea.

Per relació amb Catalunya, aquesta zona aglutina 4 milions d'habitants, la qual cosa significa que el 70% de la població es localitza en només el 10% de la superfície. D'altra banda aquesta concentració detenta el 72% de la renda familiar disponible, el 58% del sòl industrial, 1.600.000 llocs de treball localitzats (el 70%), dels quals 600.000 són llocs de treball industrials. Quant a l'estructura sectorial de la zona, la indústria significa un 44.7%, els serveis, un 54.3%, i el sector primari, un 10%.

Existeix, en conseqüència, un teixit industrial important i una economia productiva força sòlida, però també una potencialitat latent, encara no explotada, que caldria alliberar i que contribuiria al procés d'enfortiment necessari per a poder afrontar el repte dels canvis en les relacions econòmiques que ja es dibuixen en el llindar del nou segle i que modificaran tant les relacions de producció com les laborals.

En un escenari de futur de comerç mundialitzat i davant la competència dels nous mercats emergents -amb significatius avantatges quant a costos- els països d'antiga tradició industrial, que aspiren a mantenir i millorar el grau de protecció social assolit, han de competir amb les armes de la qualitat, és a dir, amb el valor afegit que els pot donar la millor formació de l'element humà, la disponibilitat de millors xarxes d'infraestructures, el clima de suport a l'activitat empresarial, la investigació i la innovació tecnològica com a cultura i el fet de poder comptar amb un entramat social fortament

cohesionat. En paral·lel, i per evitar situacions de dumping social, caldria fer acomplir la carta dels drets socials als països exportadors.

Una aliança estratègica de suport al teixit industrial pel manteniment/increment de l'ocupació i de les rendes -entre administracions, sindicats i patronals- podria ser un instrument efectiu per a reforçar els elements diferencials qualitius subjacents en la zona considerada, per a millorar-ne els aspectes deficitaris i per a potenciar en conjunt les seves possibilitats.

B) Objectiu del Pacte Industrial.

L'aliança estratègica que es proposa busca la implicació dels empresaris, els sindicats, les administracions i la societat en general per tal de donar suport a les empreses, afavorir les iniciatives emprenedores i potenciar el teixit productiu existent en la concentració industrial i de serveis de la regió metropolitana. El que s'intenta és estructurar una relació d'interessos coincidents entre les diferents parts, en funció de la qual aquesta aliança estratègica pugui impulsar actuacions globals consensuades de suport a l'economia productiva en general i a l'enfortiment del teixit industrial en particular. Interessos coincidents que han de permetre millorar la competitivitat de les empreses i contribuir a la creació de noves oportunitats per a l'ocupació.

Aquest objectiu prioritari s'assumeix -voluntàriament- amb uns condicionants d'ordre qualitatiu: la sostenibilitat del territori i el reforçament de la cohesió social. En el marc del pacte caldrà, doncs, identificar i potenciar aquells tipus d'actuacions que permetin assolir les millores proposades sense comprometre les condicions de qualitat esmentades.

De fet, i des del punt de vista de la recerca de factors de competitivitat, la tendència actual posa l'èmfasi en la identificació d'avantatges comparatius -les "externalitats positives"- entre les quals sobresurten les relacionades amb les característiques específiques d'un determinat entorn empresarial: la qualificació dels recursos humans, la cohesió i organització del teixit social, l'adequada articulació del territori i el respecte pel medi ambient.

El diferencial competitiu d'una determinada organització/territori ja no es basa necessàriament en el cost directe del treball i del capital, sinó en la productivitat total dels diferents factors i entre els quals figuren els costos indirectes. Costos com, per exemple, els que es generen en funció del territori sobre el qual s'actua, és a dir, els associats a la mobilitat, a la residència, a la qualitat de vida de l'entorn i a la qualificació dels treballadors.

Ampliant els termes de la proposta del Pla Estratègic, la definició dels objectius del Pacte Industrial podria ser:

"Mantenir i, si es possible, incrementar el pes actual del sector industrial dins l'àmbit metropolità, mitjançant actuacions que millorin la competitivitat empresarial i ajudin a la creació de noves empreses i de nous llocs de treball. Aquestes actuacions tindran en compte, en qualsevol cas, la necessitat d'enfortir

la cohesió social entre els seus ciutadans i els criteris de preservació i sostenibilitat del territori."

C) L'àmbit temporal del Pacte Industrial.

La proposta d'una aliança estratègica de suport al teixit industrial vol articular-se sobre una concentració industrial que es la cinquena en importància dins la Unió Europea.

Això significa que, pel que fa a relacions econòmiques, ha de tenir en compte un marc de referència genèric -el mercat mundial i la seva progressiva globalització- i un marc de referència propi -el de la Unió Europea- actualment immersa en un procés d'unificació de les estructures monetàries dels països membres, les repercussions del qual cal poder preveure i compensar. Per exemple, un cop arribats a la tercera fase -l'u de gener del 1999- i a la moneda única, desapareix la possibilitat de recórrer a la devaluació com a instrument de competitivitat per a les empreses.

En conseqüència, la data esmentada -l'u de gener del 1999- marca un àmbit temporal clar. Disposem només d'aquest marge de temps per a poder dissenyar i per a poder implantar, en la concentració industrial considerada, estratègies econòmiques que puguin esdevenir elements de potenciació dels diferencials positius existents.

D) L'àmbit territorial del Pacte Industrial.

En certa manera tant els objectius que es persegueixen, com l'existència física d'una concentració industrial significativa, articulada basant-se en una xarxa important de ciutats, condicionen el que hauria de ser el seu abast territorial.

Els fluxs reals del mercat de treball i alguns elements decisius d'aquests fluxs -com poden ser l'articulació dels transports, la planificació del territori o la gestió del temps i dels costos per desplaçament- obliguen a considerar un àmbit territorial superior al de la ciutat de Barcelona i no coincident, a més, amb cap de les estructures administratives avui existents.

Tanmateix, la realitat de les magnituds ressenyades (població, teixit industrial, xarxa de ciutats, etc) en referència a la concentració industrial que es considera, afavoreix i justifica l'opció de prendre com a base territorial l'àmbit real en el qual la mateixa es desenvolupa.

En aquest sentit, la proposta és utilitzar com a base territorial l'àmbit que correspon al Pla Territorial Parcial de la Regió Metropolitana de Barcelona -actualment en estudi per part de la Generalitat de Catalunya- i que està integrat per les següents comarques: Alt Penedès, Barcelonès, Baix Llobregat, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

E) El contingut del Pacte Industrial.

La viabilitat d'una aliança estratègica de suport al teixit industrial radica en la possibilitat d'arribar a acords entre les diferents parts interessades. Per tant, el seu contingut ha de girar entorn d'aquelles variables susceptibles de generar interessos coincidents. Variables, d'altra banda, lligades a la generació d'avantatges comparatius en funció de les externalitats pròpies de la concentració industrial que es pretén potenciar.

Amb aquest plantejament s'exclouen voluntàriament temes com el salarial -els convenis col·lectius ja disposen de canals específics de negociació- o aquells que pel seu abast són competència d'altres instàncies, per exemple, el problema del repartiment del treball o el de la fiscalitat.

El Pacte Industrial proposa abordar qüestions concretes relacionades amb sis grans blocs de contingut:

BLOC I.

Els temes vinculats a l'**ACCESSIBILITAT** del territori -i, en conseqüència, el tema de les relacions de mobilitat obligada per treball- en el conjunt del territori considerat: les infraestructures de comunicació, de telecomunicacions, la política d'habitatge, la gestió de temps, la reducció de costos per desplaçaments i la reordenació de l'actual model de transport públic impulsant connectivitats diferents a la radial.

Actuacions:

- *) Estudiar la dimensió actual dels transports col·lectius, públic i privat, relacionats amb l'activitat productiva en l'àmbit metropolità descrit i, sobre el resultat, elaborar propostes.
- *) Promoure la implantació d'algun tipus nou de transport col·lectiu entre zones industrials de diferents municipis, oferint una alternativa a la utilització del transport privat que ara, en molts casos, es l'única possible.
- *) Recomanar la flexibilització dels marges horaris laborals, per facilitar l'esglaonament en l'accés o sortida del treball en hores punta.
- *) Donar suport a la supressió dels peatges de les autopistes (B-30, A-17, A-18 i el de La Llagosta de la A-7) o, al menys, aconseguir un peatge tou.
- *) Proposar una tarifa única (urbana) per a les comunicacions telefòniques entre les poblacions de la Regió Metropolitana.

BLOC II.

Les qüestions relatives a la **SOSTENIBILITAT**, a llarg termini, del desenvolupament industrial del territori, en clau, per una part, de reducció del consum energètic i, per l'altre, de racionalització de l'us del territori i d'utilització respectuosa del medi natural.

Actuacions:

- *) Promoure una planificació coordinada de zones industrials i urbanes.
- *) Impulsar l'aplicació de la normativa comunitària en matèria de residus, tant industrials com urbans i, en especial, el desenvolupament del Programa de Gestió de Residus Especials, de la Generalitat de Catalunya.
- *) Impulsar mesures de reconeixement dels drets del ciutadà a obtenir informació medi ambiental.
- *) Impulsar l'aplicació dels acords sobre qualitat ambiental (els específics per a ciutats de l'Agenda 21 i, en general, els de la Conferència de Rio de Janeiro).
- *) Donar suport en el conjunt de la Regió Metropolitana a la cultura de la preservació del medi ambient i de l'estalvi/substitució energètica.
- *) Promoure la realització d'auditories medi ambientals i d'eficiència energètica, especialment en l'àmbit de les administracions locals, com a element pedagògic de referència.

BLOC III.

La problemàtica al voltant del tema de la **FORMACIÓ** i qualificació professional, com a element indispensable del ventall d'externalitats positives a oferir i com a instrument per a reforçar l'objectiu d'enfortiment de la cohesió social.

Actuacions:

- *) Assegurar un mínim de formació dies/any per a tothom (p.e.: dos dies o 15h a l'any per treballador) per actualitzar coneixements o capacitats.
- *) Potenciar les especificitats dels mercats de treball locals (districtes industrials) mitjançant l'oferta territorialitzada de formació especialitzada.
- *) Arbitrar algun instrument o fórmula de coordinació entre tots els agents que intervenen en la formació.
- *) Impulsar el reconeixement de la formació professional superior.

BLOC IV.

Les accions destinades a l'enfortiment de l'**ECONOMIA INDUSTRIAL** i a la promoció i el reconeixement de l'**ACTIVITAT EMPRENEDORA**.

Actuacions:

- *) Incorporar en els plans d'estudis mitjans o superiors -i especialment en els de formació professional- elements d'estímul a la cultura emprenedora.
- *) Impulsar polítiques de prevenció del risc laboral per reduir l'índex de sinistralitat (el cost acumulat per incapacitats és superior al milió de pessetes).
- *) Potenciar els districtes industrials com a plataforma per a la cooperació empresarial, amb la creació d'associacions, centres públics o mixts i empreses de serveis especialitzats, en funció de l'especificitat del districte.
- *) Fomentar la creació/consolidació d'iniciatives empresarials generadores de nous llocs de treball, mitjançant la potenciació dels jaciments d'ocupació emergents i de les iniciatives de caràcter local.

BLOC V.

La **COORDINACIÓ** de les polítiques de les **ADMINISTRACIONS LOCALS** entorn als temes objecte del pacte. En especial: la planificació territorial, la simplificació administrativa, la professionalització de la gestió pública i l'impuls d'altres actuacions específiques de suport a l'activitat empresarial.

Actuacions:

- *) Impulsar la delimitació, el coneixement i la coordinació de les polítiques locals de dinamització econòmica i de formació ocupacional.
- *) Impulsar en els ajuntaments la cultura de la compatibilització d'usos entre habitatge i indústria no molesta, com a element per ampliar l'oferta d'emplaçaments productius.
- * Impulsar en els ajuntaments la cultura de la necessitat/rendibilitat de les actuacions en promoció econòmica.
- *) Promoure la major transparència, simplicitat i seguretat en les relacions mercantils entre administració local i empreses.
- *) Facilitar la resolució de gestions via xarxa telemàtica.

*) Impulsar la utilització, per part de les petites i mitjanes empreses, de les bases de dades locals d'informació al ciutadà i als empresaris, com a millora en el procediment de presa de decisions.

BLOC VI.

Les actuacions dirigides a reforçar la cultura del **DIÀLEG SOCIAL**, per aconseguir que l'objectiu del manteniment/enfortiment del teixit industrial, dins un marc de cohesió social, sigui entès com una tasca i una responsabilitat compartida entre empresaris, sindicats i administracions.

Actuacions:

*) Constituir una plataforma permanent de reflexió entre els diferents actors del pacte, una antena sobre els moviments econòmics mundials.

*) Impulsa la participació en aquesta plataforma de les fundacions i altres organismes que cadascun dels actors, individualment, ja té en funcionament sobre aquesta problemàtica.

*) Promoure, des de la mateixa plataforma, la realització d'investigacions i estudis per al millor coneixement de la realitat de la Regió Metropolitana.